

SZERKESZTŐI IRODA:

Balmazgyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények csimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egyes évre 16 frt. v 32 korona. Negyed évre 4 frt. v 8 korona. Félévre 8 frt. v 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr vagy 3 k

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat

Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK

Telefon-szám: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon-szám: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 38. szám

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyitólíri cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Nemzet és dinasztia.

Most, mikor a nemzet és az uralkodó dinasztia közt fennálló viszony gyakori megbeszélés tárgyát képezi s e kérdéssel kapcsolatban a megdicsőült Kossuth Lajosnak olyan antidinasztikus tendenciák tulajdonítanak, amelyek főleg kormányparti oldalról alaposan félremagyaráztatnak, nem lesz érdektelen rövid viaszpillantást vetni ama levél tartalmára, melyet Kossuth Lajos még 1890. szeptember 23-án intézett a függetlenségi és 48-as párt egyik tagjához.

A kik e mély állam-bölcséleti fejtegetéseket tartalmazó levelet olvassák s a kik nem egyes kiragadott szavakban, hanem a bennük kifejezésre jutott gondolatokban keresik az értelmet és tendenciát, azok meggyőződhetnek arról, hogy Kossuth egyáltalán nem azt kereste, mikép idegenítse el a nemzetet a dinasztia, sőt ellenkezőleg arra törekedett, hogy a dinasztia a nemzet s viszont a dinasztia a nemzettel kölcsönösen megelégedjenek.

„Az uralkodónak érdekében áll biztosítani dinasztia számára a magyar nemzet elégedettségét”, — mondja egy helyen Kossuth.

„Es hogy a nemzet megelégedett lehessen, adja meg a nemzetnek az 1848-iki törvényekben biztosított állami függetlenséget és önállóságot. Ezt tanácsolja Kossuth a koronának, mint szinte egyik leghatályosabb eszközt annak, a melylyel a magyar nemzetet Kossuth szerint elégedetté lehet tenni.

Már most, a ki higgadtan és tárgyilagosan mérlegeli Kossuth levele ezen tételét, mikép mondhatja hogy Kossuth ellentétbe helyezte magát a a dinasztia érdekeivel, és illetőleg arra törekedett, hogy a magyar nemzet ellentétbe helyezkedjék az uralkodóval és a dinasztikus érdekekkel?

Ellenkezőleg Kossuth Magyarország függetlenségében és önálló állami-ságában keresi az uralkodó dinasztia érdekeinek leghatályosabb védezközét.

Egy független önálló és épen ennek következtében erős és fejlődés-képes Magyarország az, melynek népeiben a dinasztia érdekeire kedvező közérzetet kifejldhetik, s ez úton a nemzet és a dinasztia közt a viszony szorosabbá és bensőbbé válhatik.

A magyar nemzet köztudatából nem lehet kipusztítani bármi mester-séges eszközökkel is azt a gondolatot, hogy Magyarország csak úgy lehet nagy és hatalmas, ha államélete ellát-tatik a függetlenség és önállóság biz-tosításával.

A történelem tanulságai és az újabb alkotmányos korszak eseményei igazolják azt, hogy csak egy függet-len és önálló, tehát egy szabad nem-zet alkothat erős és fejlődésképes ál-lamot.

Már most önként előáll a kérdés, hogy egy uralkodó dinasztia hol ver-het, inkább gyökeret: egy szabad és önálló államban berendezkedett nem-zet körében-e, vagy pedig egy leigá-zott és az előrehaladásban megbéní-tott nemzetet lehet-e olyannak tekin-teni, mely a dinasztikus érdekek ápo-lásában őszintében és sikeresebben járhat el, mint a hogy ezt egy füg-getlen és szabad nemzet teheti?

Nem idéznünk sokáig e kérdésnél. Utalunk a historia tanításaira. A historia azt tanítja, hogy a mely nem-zet szabadon és függetlenül rendez-kedhetett be a maga önálló államé-leteben, az mindenha biztos támasza volt a dinasztikának, s a viszony nem-zet és uralkodó között ott lazult meg s az antidinasztikus törekvések ott vertek gyökeret, a hol a dinasztiká-nepek leigázására, a népjogok meg-gyengítésére és megcsönkítésére tö-rekedtek.

Ugyancsak épen a magyarok története tesz legélénkebb tanúságot ar-ról, hogy a viszony a nemzet és ural-

kodja között akkor volt a legbizal-masabb és legerősebb a mikor az ural-kodók a népeket közszabadsági jogai-kban megerősíteni, s jogintézményeik-ben a szabadsági törekvéseket meggyö-keresztetni igyekezett.

Csak önálló és szabad nemzetek lehetnek elégedettek és boldogok.

Csak elégedett és boldog nemze-tek lehetnek tartós jó viszonyban a dinasztikkal.

Es különösen a Habsburg dinasz-tia: Európa bizonytalan helyzetében és az osztrák birodalom népeinek szer-tehúzó tendenciájával szemben csak a magyar nemzet elégedett-ségében találhatja fel a di-nasztia jövőjének biztonságát.

Ha már most az uralkodó és di-nasztiaja súlyt fektetnek arra, hogy a viszony a nemzet és korona közt ben-sőségteljes és biztos legyen, akkor az uralkodónak senki jobb tanácsot nem adhat, mint melyet Kossuth adott, azt t. i. hogy igyekezzen a magyar nem-zetet elégedetté és boldoggá tenni.

Hogy pedig ezt megtehesse: adja meg a nemzetnek az 1890—91-iki és az 1848-iki törvényekben biztosított önállóságot és függetlenséget.

Es mert, ha a magyar ennek el-érésére törekszik, az csak azt jelenti, hogy elégedett akar lenni, s azt akarja, hogy a független Magyarország biztos és erős vára legyen koronás királya és a haza tagjainak is.

Ezt a törekvést pedig úgy hisszük a koronának is — épen dinasztikus ér-dekekből — nem csak jogosnak elis-merni, hanem azt méltányolnia is kell.

**

Politikai hír.

A képviselőház munkarendje. A képvise-lőház a házasságról szóló törvényjavat-lat letárgyalása után első sorban a földmí-rás által a mezőgazdasági és mezőrendéségi törvényjavaslaton tett módosításokat veszi tárgyalás alá, majd tárgyalni fogja a Romá-niával megkötött vám- és kereskedelmi szer-ződés becikkelyezéséről szóló törvényjavasla-t, továbbá az örökösödési eljárásról szóló terjedelmes törvényjavaslatot, a melyről a bi-zottsági jelentés már ki van nyomtatva és szét van osztva, végül pedig a kétszáz mil-lió forint államjegy bevonásáról szóló tör-vényjavaslatot. Az igazságügyi bizottság ez alatt letárgyalhatja a gyermekek vallásáról, valamint az állami anyakönyvekről szóló tör-vényjavaslatokat, úgy, hogy ezek is nem so-kára a képviselőház napirendjére kerülhetnek. Közben még le lesz tárgyalható számos tár-gyalásra kész apróbb törvényjavaslat és je-lentés is.

A T. Ház.

Budapest, ápr. 17.

A Ház mai ülését a képviselők csekély száma miatt ismét nem lehetett csak 11 óra körül megkezdni.

Az ülést az elnök azzal a kijelentéssel kezdte, hogy a családi gyásza miatt távol-levő Szilárdy Dezső igazságügyminisztert a házszabályok alapján a mai tárgyaláson Erdélyi Sándor államtitkár fogja képviselni.

Azután megkezdtek annak a fejezetnek tárgyalását, amelyet tegnap gróf Apponyi Albert kívánságára kihasítottak a javaslatból.

Veszter Imre szólott fel először és hozzájárult ahhoz az indítványhoz, hogy az V. fejezetet kellő átdolgozás végett utasítsák vissza az igazságügyi bizottsághoz. De a fejezetnek nem olyan módosítását kívánta, mint gróf Apponyi Albert, hanem beadott hatá-rozati javaslatával arra akarta utasítani a bizottságot, hogy a házasságot megszüntető okok közé vegyék fel a házastársak kölcsönös és egyetértő beleegyezését. Ha pedig ezt ilyen általánosságban törvénybe iktatni nem akarná, legalább a gyermektelen házassá-gokra nézve állapítsa meg ezt a bontó okot is.

Teleszky István előadói konstatálta, hogy az igazságügyi bizottsággal a kérdés-gel már foglalkozott s nem tartotta helyén valónak, hogy a kölcsönös beleegyezést a bontó okok közé sorozza.

Gróf Apponyi Albert röviden vála-szolt. Megköszönte az előadónak, hogy összes indítványaira együttesen válaszolt s így megismertetvén őt a kormány álláspontjával, sok hiábavaló fáradságtól kímélte meg. A zászló becsületéért azonban mégis reflektált az elő-adó szavaira. Teleszky három szempontból ellenzte az ő indítványait: 1, mert a szupponált esetek alig fognak előfordulni; 2, mert a megoldás mindenféle követtető kér-désnek szabályozását involválná és 3, mert ezeknek az indítványoknak az elfogadása sér-tené a javaslat alapelvét. Ez a válasz na-gyon hasonlít ahhoz, amelyet egy porosz ka-dét adott a tiszt vizsgán, amikor a tábor-nok megkérdezte, hogy mit csinálna, ha ko-vés katonával védett erő-sége ellen tűzérse-gel, lovassággal és gyalogsággal vonulna ki az ellenség? A kadét azt felelte:

— Ah! Herr General, so was wird nicht vorkommen...

Az előadó is abban bízott, hogy olyan esetek nem fognak előfordulni, a melynek bekövetkezéséről ő a házasság erkölcsi ép-sége szempontjából tart. Pedig a ki ennél a kérdésnél a képzelődés terére lép, az nem ő, hanem az előadó, a ki igazán fantáziával akarta bizonyítani, hogy az ígért-megse-géből konfliktusok nem igen fognak eredni. De fejtegetéseiben csak egy az igaz: az, hogy a nő az ilyen ígért-ségesség esetén mit sem fog veszteni. Valóban nem fog veszteni, mert az egész tisztességes társadalom párt-jára fog állani, de ugyanez a tisztességes társadalom el fogja ítélni azt a törvényt is, mely ilyen helyzeteket teremt és szankczi-onál. Apponyi azzal végezte beszédét, hogy ismerve a kormány merev álláspontját, most már tartózkodni fog minden indítvány meg-tételétől.

Még Wekerle Sándor miniszterelnök ismételte valamivel határozottabb formában azt, a mit Teleszky már korábban elmondott s aztán mesés gyorsasággal áttért a tárgya-lás befejezésére felé.

A javaslat harmadik olvasását a hol-napi ülésnek nem elejére tűzték ki, a mint rendszeren szokták, hanem végére, a mikor rendszeren — több képviselő szokott jelen lenni.

Az ülés végén Lukács Béla kereske-delmi miniszter helyiérdeku vasutak engedé-lyezéséről szóló törvényjavaslatokat terjesz-tett be.

Zanardelli Kossuthról.

Milánó, ápr. 15.

A P. N. írja: Olaszország volt kormány-elnöke ma reggel ide érkezett, hogy politikai barátaiival megállapodjék a Crispi-kormány-nyal szamben követendő magatartás dolgában. Siettem felhasználni ezt a szerencsés álkal-mat, hogy a kiváló államférfiut megkérdez-zem, hogyan fogja el azt a politikai áramla-tot, amelyne Kossuth Lajos volt a legkima-gaslóbb alakja, s amely Olaszországban is folyton nagyobb tért foglalt.

— Lehanyagló századunknak — így kezdte Zanardelli — három gondolat óriása volt, kiknek mindegyike méltó lenne egy mo-dern Plutarchos tollára: Kossuth, Mazzini és Cattaneo. Mind a három számkivetésben halt meg s mind a hármat visszahoztette az ide-gen földtől gyászoló nemzete.

Egy percig gondolkozni látszott s az-tán így folytatta:

— Élettük tragikuma az volt, hogy nemzetük nem tudott eléggé lelkesülni az ő politikai eszméikért. Nem, mintha azok a nép köztudatába nem mentek volna át — most főleg Olaszorlágról beszélek — hanem mert a nemzet előbb meg akarta próbálni, vajjon a monarchikus államforma mellett nem boldogulhat-e. Ön tudja, hogy Viktor Emá-nuel és az egységes Olaszország nimbusa még Mazzinira is annyira hatott, hogy a nagy forradalmár, lemondva köztársasági ideáljairól, a savoiai ház mellett agált.

Azaz, rosszul fejtetem ki magamat: nem mondott le a köztársaságról, csak pi-henni hagyta eszméit addig, a míg Olaszor-szág egyegye tűmörült, s akkor újra kilépett a sikra, életét, szabadságát, mindenét koc-kára téve, csakhogy a köztársasági eszmét diadalra juttassa. Ugyanigy cselekedett Cat-taneo is, a ki azonban inkább csak elméle-tileg, iratsiban küzdött politikai elveiért, míg Mazzini gyakorlatilag, mint agitátor,

sőt úgy is, mint néplázító, járta be a fél-szigetet.

— Ebben tehát különböznek Kossuth-tól, — a ki a szabadságharc leveretése óta hazájába sohasem tért vissza.

— Nemesek ebben különböznek, ha-nem abban is, hogy az olasz agitátorok eszméi termékeny talajra találtak az olasz nem-zet forrongó kedélyében, míg a nagy ma-gyar forradalmár politikai hitvallását oly ra-dikális formában, mint azt ő felállította, önkéni talán senki sem követi.

— S mit gondol, mi ennek az oka?

— Az, hogy Magyarország a kiegye-zés óta nemzetgazdaságilag és pénzügyileg megerősödött, hogy a közjólétnek örvendő nép az államforma megváltoztatására nem gondol. Mert a nép elégtelenségének oka rendszeren, ha nem mindig is, az anyagi jó-lét kérdéseire vezethető vissza. Az ön hazája vagy huszezer négyezszög kilométerrel nagyobb, mint Olaszország, a mely kétszer olyan né-pes s melynek tán ötször annyi államadó-sága van. Olaszországban tehát, már a de-mográfiai viszonyok miatt is kétszer oly ne-héz a nép megélhetése, mint Magyarorszá-gban, nem is tekintve azt, hogy a közterhek összege legalább is háromszor akkora, mint Magyarországon.

— S mi a következzése ennek?

— Az általános elégtelenség s mi-után a nép rendszeren nem érvel, hanem kon-statál, meggyőződése az, hogy e bajokon csak politikai forradalom, az állam és a kor-mányforma megváltoztatása által lehet segí-teni. Ez az oka ama számos Mazzini- és Cattaneo-körnek, a mely Olaszország minden városában keletkezett s melynek politikai célzata a köztársasági eszmék fejlesztése és terjesztése.

— S csak anyagi érdekek mozdítanak elő a köztársasági eszméket Olaszországban?

— Nem; hisz a közjólét Viktor Emá-nuel életében sem volt virágzóbb, mint most. Csakhogy Viktor Emánel nem csupán ki-rály, hanem politikus is volt s a köztársá-sági eszméket nem üldözte, nem nyomta el, hanem igyekezett azokat hasznára fordítani. Viktor Emánel barátjává tudta tenni Gari-baldit s ez bizonyos nimbust kölcsönözött neki. Umberto is követte ezt a példát. Mi-kor Mazzini meghalt, a király is küldött ko-szorút a nemzet nagy halottjának ravatalára s ez a ténye évek hosszú sorára elejét vette minden erőszakos akciónak. Mazzini és Kos-suth temetése sokban hasonlítanak egymás-hoz. Mindkét gyászmenetnél ott volt az egész nemzet, szívvél, lélekkel; pedig nem állí-tathatnám, hogy a politikai eszmék kultusza lett volna az a nagy nemzeti gyász, a mely mind a két temetésnél megnyilatkozott.

A nemzetek csak nagy fiaikat gyászolták, s ezeknek a közvélemény oly nagyságot tulaj-donított, mely előtt még a koronás főnek is meg kellett hajolni. Az olasz király meg is hajolt s jutalmul ez önmegtadadástól el-vezhetette a nép tüdkiállításait, melyek az ál-talános gyászbán is felharsantak. Lásza, az olasz republikánus lapok kivétel nélkül mind dícsérő szavakkal emlékeztek meg Umberto király részvétlénységéről, a melyet a gyászoló Kossuth fiúknak küldött. Ez a távirat egé-szen a Crispi mive volt.

— S nem Umberto király egyenes akaratából eredt? Hiszen ő, illetőleg a ko-rona is, sokat köszönhet Kossuth Lajosnak, a ki szintén terékeny részt vett Olaszország egységének kiktűzésében.

— Ez igaz s Viktor Emánel szerette is Kossuthot; valahányszor Turinba ment, mindig magához hívatta őt, s szívesen be-szélgetett vele órákig. De Umberto már nem volt hozzá oly szíves; a hármasszövetség tagja lévén, nem akarta szövetségese ér-zékenységét bántani. Ezért, bár sokszor volt Turinban, mindig elkerülte és mellőzte Kos-suthot, hogy Bécsben ne adjon okot a szem-rehányásokra.

— S hogyan bírta Crispi mégis rá-venni őt, hogy részvétét kifejezze?

— A kérdés igen delikát pontokat érint, de ön meg fogja érteni, ha nem egész nyíltan felelek is. Ime: Umberto király meg-látogatta Vilmos császárt Berlinben és Fe-rencz József császárt Bécsben. Vilmos csá-szár visszaadta a látogatást Rómában.

Ezzel kezét nyújtott és az interview-nak vége volt.

— any.

Amerikai lapok Kossuth ha-láláról.

Ismeretes az olvasó előtt, hogy az Ozeánon túl a legmelegebben érező szíveket érintette a Kossuth halála híre, s nem is maradtott visszhang nélkül, mert teljesebb el-ismeréssel és nagyobb tisztelettel sehol sem emlékeztek meg nagy halottunkról mint az Egyesült Államokban. A közérzetet visszhang-jából egyet bemutattunk.

A „Christian Register” heti lap cikke van előttnak. Kérzik hangjából, hogy hazán-ka, s multját és törekvéseit jól ismeri. Az író, a lap szerkesztője Barrows Sámuel most egy éve lesz hogy egy hetet töltött Koloz-svárt s csaknem annyit Budapesten. A vezér-cikkeket szöveg szerint közöljük.

Kossuth Lajos.

A nagy Magyar halála mely csak most fejezte be egy rendkívül regényes életutalót fejezetét, idősebb olvasóinknak emlékébe visz-sza fogja idézni a lelkesedések azt a feltű-nő áramlatát a mely ezelőtt negyven évvel átvonult új Anglián. Kossuth Lajosnak ang-liai és Amerikai útja egyike volt a felizga-tott érzelem azon ritka megnyilatkozásának — melyek egyszer-másor napvilágra hozták, hogy foly Új Anglia birodalmának hűdeg kerge alatt.

Mióta Lafayette itt járt azóta neki sem részesült ilyen fogadtatásban. Mikor Lafa-yette Bostonban volt, Bodwitch Nathaniel, a matematikus és egy biztosító intézet pénz-tárnoka, egyszer csak azon vette észre magát, hogy leveit kalappal az utca közepén a tö-megben éljenek a nélkül, hogy tudta volna, hogy jutott oda.

Hasonló hatást idézett elő Kossuth is. Minden osztály, a bölcse s a tudatlan, a bá-ter és a botor, mind együtt volt hogy neki tiszteletet tegyen. Városaink utcái elváltak árasztva a felizgatótt sokaságtól. Egyetlen hely sem volt elégéges, hogy befogadja azt a tömeget a mely őt hallani akarta.

Egy pár nappal ezelőtt beszédjeit ol-vasva azon vettük észre magunkat, hogy egé-szen magával ragadtuk. A mint a beszédek-et átlapoztuk láttuk magunk előtt, hogy to-longának utcáinkon a lelkesedő polgárok, s hogy talve vannak a templomok bámuló nők-kel és férfiakkal.

Hallottuk az éjleneket a Fanuil terem-ből, hol az emberek szorongásig össze vo-ltak zsúfolva, hogy két óra hosszat hallgassanak egy előre, ki nem gondolt szónoklatot, egy testileg olyan beteg embertől a ki még ke-zet sem tudott fogni a hozzá tolongó soka-sággal.

Közelebből tudtuk meg Needham tá-bornoktól, hogy a hol Kossuth beszélni akart ott ő egy kis jegyzésbe foglalva előre átadta Kossuthnak az illető város történelmét. Eb-ből a kis adatból meglehet érteni a Kossuth beszédei menetét s egyszerűsmernd azt is, hogy milyen könnyen fel tudta fogni a főmomen-tumokat, a melyeket ki kellett, hogy hasz-náljon. Ha a beszédek ezekben az adatok-nak a tudatában olvassuk, nemhogy csökken-ne bámulatunk, hanem még inkább foko-zódik.

Kossuth ötszáz beszédet tartott gyors egymásutánban, de sohasem ismételte magát, hanem mindig a helyzethez s a körülményhez alkalmazkodott, bámulatos finomsággal és igazi költői mély belátással. Ezt akkor olyan eseménynek tekintették a melyhez hasonló a történelem nem tud felmutatni.

Ime egy olyan ember a ki angol nyelvi ismereteit Shakespeare és az angol szótár segítségével, mint fogsága egyedüli társával szerelte meg! Ezzel a könyvből szorított tu-dománnyal kiszállott Anglia partjára s el-kedett beszélni úgy mintha inspirálva lett volna. Maga is sokszor őszintén nyilvánítot-ta, hogy előtte is titok volt az egész. M kor nem talált megfelelő szót, s a hallgatóság kisegítette így szólott: „Olyan kavest tu-dok angolul”, hogy néha magam is azt hi-szem, hogy belőlem idegen szellemek be-szélnek.

Egyik jeles példája annak, hogy mily bámulatosan feltudott használni egy-egy dol-got a maga céljára a Famil Hallban tar-tott beszéde. Valószínű, hogy a helyről soha sem hallott a míg Bostonba nem jött. Nem is igen tudhatott róla egyebet annál a mi a kezébe adott rövid jegyzésbe volt foglalva.

Lássuk, hogy használta fel ez anyagot!

„az amerikai szabadság bölcsője!” Nagy név, de van benne valami a mi szívemet elszomorítja. Önöknek nem volna szabad azt mondani „amerikai szabadság.” E helyett azt kellene mondani, hogy „szabadság Amerikában.” A szabadságnak nem volna szabad sem amerikaiaknak lenni sem európaiaknak. Annak egyszerűen csak „szabadságnak” kellene lenni.

Az isten, Isten. Ő sem nem Amerika Istene sem nem Európa Istene, ő Isten. Ilyen kellene, hogy legyen a szabadság is.

Mikor ez előtt tizenkét évvel emlékiratát készítette, visszament ahhoz a nagy jelenethez és úgy felelt való méltó büszkeséggel így szólott, hogy olyan diadal menettel tartott két continensen, a melyenről egyetlen győztes császár történelmében sem tesz említést.

Magyarország későbbi történelmét nincs miért elmondanunk. Az egész világ tudja, mennyire csodálódott Kossuth.

Az Angliában s Amerikában gyűjtött pénzzel a menekülteknek egy kis seregét összehozta Olaszországban. Ő számított Magyarországi helyreállítására, abban a reményben, hogy kormányzó, vagy királyt fog kijelölni magának. De reménye az volt, hogy Magyarország köztársaság lesz. Deák Ferencnek azt írta, hogy valóságos csapás lenne feladni azt a hatalmat, a melylyel a magyarok kérdése rendelkezik, mint tényező az európai politikában.

De az osztrák-magyar dualizmus állami eszméje megfogalmazott a győztesek elméjében és felajánlatot a magyaroknak a nemzeti függetlenség helyébe. Kossuth az ilyen politikai állapotot, hogy Ausztriának társa legyen Magyarországa a hazaféltással egyenlőnek tekintette. Deák Ferenc az úgy fogta fel, hogy nemzeti megváltás fog lenni. E felett a kérdés felett Kossuth megvált honfiai többségétől. Kossuth szándékozta magát a szomszéd Olaszországba holott otthon élhetett és hallhatott volna meg öt bálványozó honfi társai körében. Helyesen-e vagy helytelenül, aggodorban azzal vigasztalta magát, hogy neki éppen olyan helyes volt a felfogása honfitársaival mint a milyen helyes volt ellenségeivel szemben.

Kossuth abban a meggyőződésben halt meg, hogy „a világ nagy bíró fog ítélni” felette. A mit előre senki sem láthatott bekövetkezett. Villa Francanál a francia sádmánál a poroszok az eseményeknek olyan fordulatot adtak, hogy az Osztrák-Magyar monarchia lehetséges, ha nem elkerülhetlenné vált és a magyar köztársaság ügye határozatlan időre elodáztatott.

Ezóta Kossuth szándékos számkivetésben élt, igen büszke, s szerinte elveit sokkal hibéz akaráv lenni hogysem hazájába visszatérjen akkor a mikor az a biztonságot és a hatalmat fogadta el — holott csak a szabadságot és függetlenséget kellett volna, hogy elfogadja. De a Kossuth munkája nem volt eredménytelen, s az a szabad szellem a mely ma Magyarországon uralkodik mindent neki köszönhet.

Kossuth Lajos végrendelete.

Kossuth Lajosnak egy 1890. szeptember 23-án írt levele jut nyilvánosságra, amelyet a függetlenségi és 48-as párt egyik tag-

jához írt, és amely politikai végrendeletének tekinthető. A dinasztia és a nemzet viszonyát fejtegeti benne. Nem az inkompatibilitás merev álláspontjairól szól a nagyszabású levél, hanem éppen ellenkezőleg olyan tanácsokat ad, amelyek halhatatlan írójának véleménye szerint a Habsburg-dinastiát Magyarországon megsemmisítik.

A levél — a Magyarországi közlése szerint — így szól:

„Nem tartom tanácsosnak a fenforgó körülmények közt, hogy oly nyilatkozattal lépjenek fel, amely anticzipálna azon eventualitások következményeit, ha az uralkodóház kötelezettségének meg nem felel, hanem azt tanácsolom, vegyék kiindulási pontul azt, hogy az uralkodóknak áll érdekében biztosítani dynastiájuk számára minden eshetőségre a Magyar Nemzet elégedettségét, mert tekintve Európa bizonytalan helyzetét, mely beláthatatlan bonyodalmakkal terhes és számot vetve az Osztrák birodalom népeinek szerteszórt tendenciáival is, csak a magyar nemzet elégedettségében találhatja fel a dynastia jövődjének biztonságát.

A Magyar Nemzet elégedettsége csak az által biztosítható, ha megnyugtattatik a felől, hogy Hazájának törvényes függetlensége, mely a Nemzet kiirthatlan aspirációja nem szenved csorbát a miatt, hogy uralkodója egyszersmind Osztrák Császár is; ez a megnyugtató az 1867-ben kiesztelt állapot mellett lehetetlen, mert az a Nemzet kiirthatlan aspirációját képező önállásnak a állami függetlenségnek egyenes negációja, de azon intézkedések biztosítékainak helyreállítását, melyekkel az 1848-iki törvények az 1790—1810-ik alapörvényben körülírt s az uralkodóház által is elismert függetlenséget és állami consistenciát körülírták, a Nemzetnek megadná azt a megnyugtatót, mely nélkül nem lehet megelégedni: hát ne bagyja magát az uralkodó hatalom azon tévúthoz csatoltatni melyre a birodalmi egység veszélyes eszméje sodorta, hanem állítsa vissza s tartas meg hűségesen a 48-iki alkotmányt, ezzel biztosítani fogja a Magyar Nemzet megelégedését, mely nélkül a dynastia tartósan biztos jövődjére nem számíthat.

Kossuth Lajos.

Izgató oláh tanítók az esküdtsek előtt.

Kolozsvár, április 18.

A kolozsvári sajtó bíróságánál ma reggel 9 órakor ismét sajtó utján elkövetett nemzetiiségi írgatásért tilt a vádlottak padján négy tribunista.

Első rendű vádlott Kreson Mihály Gábor hodosi gör. kel. tanító, másodrendű vádlott Petrovics György, tornyai tanító volt. Az izgató cik az Tribuna 1893. évi 179. számában jelent meg. Szerző Baltes András a Tribuna akkori szerkesztője és Pópa Neksa János a kiadó, a sajtó rendtartás értelmében szintén vád alá helyezették a kolozsvári főügyész vádlólevele alapján.

Az izgató cik az „Felhívás” az oláh tanítókhöz melyet a két vádlott együttes megbeszélés alapján írt.

A végtárgyalást mint elnök Mikó Imre kir. törv. bíró vezette, szavazó bírák Issekutz és Fedenfeld kir. törv. bírák voltak.

Vádló dr. Pozsonyi Gábor kir. ügyész,

tolmács Lehman Róbert, jegyző dr. Bartók elnöki titkár voltak.

A vádlottakat Ilea György ügyvéd védte.

Mind a vád, mind a védelem a visszavetés jogával élt. A kiérőlt esküdttek közül Ilea védő visszavetette: Gyalui Farkas, Diósi Béla, Ladics Nándor, Hóry Béla, dr. Pisztori Mór esküdttek.

Az ügyész Szvacsina Géza, Szakács Péter és dr. Csiki Viktor vetette vissza.

Ennek megtörténte után esküdték lettek: Weiss József, Sugár József, dr. Bogdán Péter, Andrásofszky Ede, Gyalui Árpád, Molnár József, dr. Kosh Antal, Hatházy Sándor, Buosi József, dr. Kanitz Ágoston, Meckássy Pál, Betegh Péter. Pót esküdttek: Domokos Antal, dr. Nagy Mór.

Az esküdtzések megalakulása után Ilea védő kijelenté, hogy a vád levelében első rendű vádlott neve helytelenül van beírva, s vádlott csupán ártalesságának tudatában jelent meg, ezért kéri, első védekezésnek, Kresonnak felmentését és az általa felszámított 150 frt. költségben az államkincstár elmarasztalását.

Közvédlő azt állítja, hogy a vádlevelbe a K helyett a G csupán tollhibából került s a vádat továbbra is fenntartja, s kéri hogy a védő előterjesztést a törvényszék utasítsa vissza.

Ilea védő ismételt felszólalása után a törvényszék határozat hozatalra vonult vissza s azt határozta, miután a nacionaleban a személy azonosság megvan állapítva a védelem tárgyát a törvényszék nem teljesíti.

Ilea védő erre semmisségi panaszt jelentett be.

Ezután felolvasták a vádlevelet és az inkriminált cikket.

Az inkriminált cik fordítása ellen a védő szintén kifogást emelt.

Jegyzőkönyvre vették.

A vádlottak kihallgatása után a bizonyító eljárás befejeztetett s az inkriminált cikket mind a négy vádlott felelősséget vállalt.

Az elnök 5 percre a végtárgyalást felfüggesztette.

Szünet után dr. Pozsonyi Gábor következő nagyhatalmú és igen rokonszenvesen és szépen előadott vádbeszédet tartotta:

Tekintetes kir. Törvényszék!

Milyen tisztelt Esküdt Urak!

A mint hallani méltóztattak az inermínált cikket, lehetetlen, hogy szívük hangosabbat ne dobbant volna. Igen, mert tanítók írták a cikket, a kiknek gondozására magyar állam polgárok gyermekei vannak bízva, a kiknek tehát kötelességük a nevelésükre bízott kiadatok erkölcsi és szellemi életét helyes uton vezetni, s mindabban, a mi szép, jó és nemes, világító fátyla gyanánt szolgálni; de a kiknek egyszersmind modjukban áll az ártatlan szíveket megmegtelenzeni a gyermekek lelkebe a gyűlölet keserű cseppeit bocsolni. Hogy vajon ezt teszik-e a cikíró vádlottak, vagy teljesítik-e kötelességeiket úgy, a mint azt egy tanítónak és magyar állampolgárnak kell, annak elbírálását t. esküdt urak ítéletére bízom. Én a magam részéről megvagyok lelkiismeretemben győződve arról, hogy azok kik olyan szenvedélyes kifakadásokra képesek, mint a milyeneket tartalma: az inkriminált cik, s a kik nyíltan azt merik mondani, hogy minden oláh ellenszenvvel viseltetik a kormány javaslataival szemben sőt a kik egy már szentesített törvényt támadnak meg, úgy mint a vádlottak, azok nem méltók arra, hogy gyermekek nevelése bizassék rájuk.

De minthogy a vádlottak kifejezetten meg nem jelölték, lassuk, hogy tulajdonképpen mi sérelmük lehet a tanítói magasság pályára szánt” vádlottaknak.

Az inkriminált cikkből említt, a tanítók írtását tárgyzó” törvényjavaslat már a cik közlését előtt, szentesítést nyert, s mondhatni szőszesítést áment a má már hatályba lépett 1893. évi XXVI. t. cz. cikkbe. Viszsgáljuk meg tehát t. e. Urak e törvényt, s vonjuk le a következtetéseket.

Az idézett t. cikkből az alap eszméből indul ki, hogy annak, a ki oly fontos hivatást tölt be, mint egy tanító, képzettségének és társadalmi állásának megfelelő javadalmazást kell biztosítani; nem szabad existenciájukat veszélyeztetni hagyni; nem szabad megengedni azt, hogy a létért való küzdelem elvonja őket tulajdonképeni hivatástól, hanem ki kell őket emelni abból az inségből, a hová az eddigi sovány dotatív sodorta. Ezért meghatározta a törvény a tanítók és tanítóknak javadalmazását azt a minimumát, a melyből bármit is elvonni az iskola fenntartóknak nem áll jogában. Elrendelte a törvény a fizetésnek előlétesen való kiszolgáltatását. Szabályozta a javadalmazás természetben való igazságos megállapításának módját; biztosította a javadalmazás behajtását az iskola fenntartókkal szemben is. S minthogy a törvény csak a minimumot állapította meg, a melynek fölemelése az iskola fenntartóknak jogukban áll: bizonyos vagyonok abban, hogy a törvény most említett intézkedései a vádlott tanítókra nézve sérelmesek nem lehetnek, s kenyerük biztosítása nem is okoz nekik „gyógyíthatatlan sebeket.” Nem?! Hát akkor mi?! Vajon az-e, hogy a törvény szerint a fizetés addig megállapított és kiszolgáltatót mennyisége továbbra is csonkítatlanul kiszolgáltatandó? Bizonyára nem; mert jozan észrel ilyen feltételezni sem lehet. Vajon az-e, hogy a tanító javadalmazásának behajthatatlansága esetében az állam, községi, vagy állami iskola feállitását rendelheti el? Bizonyára is sem; mert hasonló rendelkezések az 1868 évi XXXVIII. és 1876. évi XXVIII. t. cikkből is foglaltak, a melyeket talán a cikíró vádlottak is ismernek, s a melyek ellen agitációjukat ki nem terjesztették. Hát akkor — újra kérdem — mi az a mi fájo sebet til. „ifju szíveikben”?

Erre a kérdésre akkor kapjuk meg a megfelelő választ, ha a törvény további rendelkezéseit is figyelemmel vizsgáljuk.

A törvény szerint a közsoktatási kormány az államegélyre szoruló polgári és hitközségek tanítóinak fizetését kiegészíti. De a midőn azt teszi biztosítja a törvény a kormányt az a jogát, hogy az általa segélyezett iskola fenntartók és tanítók működésébe bepillanthasson. Ez az állam önvédelmi jogából anyaira önként foly, hogy azt kétségbe vonni annyi, mint az állam létét, fenállását megtagadni. Hát megengedheti-e az államhatalom, hogy egy tanító, a kinek existenciáját az állam biztosítja, megölje a fogékony gyermekben a honfitársi, testvéreiránti ragaszkodást és szeretetet? És mit kíván az állam a tanítótól a nekik nyújtott segélyért? semmit egyebet, mint azt, a mi azoknak a nélkül is kötelességük: legyenek becsületes, hű polgárai a hazának és mint ilyenek oktasák tanítványait is. S miben áll az államnak említett betekintési joga? Hát abban tisztelt esküdt uraim, hogy az olyan tanítónak alkalmazása, valamint állásától fegyelmi uton való elmozdítása a kinek fizetéséhez az állam segély járul a vallás és közsoktatástgyi miniszter jóváhagyásától függ a kinek joga van a fegyelmi eljárást elrendelni, ha a segélyezett felekezeti népi iskola tanítója államellenes irány elkövetésével van vádolva.

Ezzel tisztelt esküdt urak eljutottunk a fennebb feltett kérdésre adandó felelet” ez. A törvénynek ezek a szavai bántják a vádlott tanítókat,

De azt kérdem — a cik szavaival élve — o’oshat-e az oláh „nemzet”-nek „gyógyíthatatlan sebeket” mint „az ártatlan gyermek szívébe döfött nyilvessző”? Hát ez

az, a mi „nemzeti” fejlődésünk teljes elszabását céloz? Hát ez az, a mi vádlottakat „ellenfelek” „szarnoki műköknek eszközeiv” változtatja? Hát ez az, a mi „nemzeti” érvelminket elfojtja, „nemzeti” nyelvüket elrabolja? Nem tisztelt esküdt urak! ez a törvény a oláhoknak sem faji jellegét, sem nyelvét nem bntja, a tanítóktól sem kívánja, hogy nemzetiségét megtagadják; hanem csak az állam integritásának, jogainak és nyugalmanak biztosítását célozza.

De az a faj a vádlottaknak, hogy a törvény meg szorítja azt a szabadságot, a melylyel eddig a nemzetiiségi agitátorok a magyarság ellen oly bőkezűen szórták a rágalmat; az faj, hogy titkos bujtogatásaikról az állami ellenőrzés föllebbenti a fátyolt; az faj, még pedig nagyon faj, hogy bűnös üzenetekkel életük fenntartását veszélyeztetik, mert elveszíthetik kenyerüket.

Ez az oka annak, hogy napvilágot láttott az inkriminált felhívás, mely tömörül: a veszély ellen védelemre szólítja fel a pályatársakat. És teszi azt akként, hogy a magyar és oláhokat ellenfelekként állítja egymással szembe a előbbiekől azt mondja, hogy olyan törvényt hoznak, mely az oláhoknak gyógyíthatatlan sebet okoz, mely faji fejlődésüket elszabozza, nemzeti érzelmeiket elfojtja, édes anyanyelvüket elrabolja; és szarnoki művek végrehajtásának van eszhozát a tanítókat akarják fölhasználni.

Azt hiszem t. esküdt urak, nem szükséges bővebben indokolni azt, hogy az inkriminált cik nagyban is alkalmas arra, hogy gyűlöletet ébreszen a román nép között a magyarok ellen; mert a magyarokat olyan „ellenfelek”-nek tünteti fel, a kik sértő módon támadják meg az oláhok feltételeiben ösztökélését, nemzetiségét, a magyarokat olyan szarnokoknak mondja, kik elrabolják az oláhok anyanyelvét.

Azt hiszem t. esküdt urak, hogy Önök is megvannak győződve arról, hogy a kik a nyilvánosság előjogát a saját szabadságot felhasználják arra, hogy ilyen módon elégtelenséget keltsenek; egyik nemzetiséget a másik ellen gyűlöletre igasassák, valamint azok is, kik a felelősségük mellett sserkezett és kiadott lapban ilyen ígató cik közlésétét megengedik: megérdemlik, hogy teljes szigorral alkalmazzuk velük szemben azokat a represszió törvényeinket melyeket a saját szabadság követel. Ezek a btk. 172-ik és a sajtó rendtartás 34. 39-ik szakaszai.

Nem csak a megértett jogrend, hanem a gyermekeik neveltetéséért aggodó szülők is várják az Önök marasztalt ítéletét; — tisztelt kérem tehát; adjanak elégtételt a sértésért, s adják vissza az aggodó szülők nyugalmát.

A vádlottak az ügyész beszédének tolmácsolását nem kívánják.

Kreson első sorban vádlott, maga is védekezni kívánt, s rövid oláh beszédet mondott.

A vádlottak általában igen konokul viselkedtek.

Noha mindnyájan beszélnek magyarul kijelentették, hogy csak oláhol akarnak „beszélni.”

A személyes védelem jogával Petrovics is élt.

Baltes András, és Pópa Neksa János, védelmeket Ilea ügyvédre bízta.

Ilea a védő nem kíván most az inkriminált ciknek azon részére kiterjeszkedni, mely az oláh nyelvet veszi védelembe, s bár a nyelv kérdés igen szép és haladatos téma. Minden nemzet feltékény a maga nyelvére — úgy mond — de talán egyik sem annyira mint a magyar, hiszen közelebről szellőztették a lapok a katonai átiratok gyűjt. Ha a magyar nemzetiség (ugyan ugy-e?!!) mely az állam törvényhozásiában „inkább” befoly ilyen feltékény a maga nyelvére, hogy

zese volt, midőn szép cousinjára nézett! Trixi ezért könnyes szemekkel és gyöngő szívét szaggató fájdalommal vádolta magát, tudva, hogy Eszter éppen úgy szerette őt mostan mint ez előtt, és hogy, amár az atyja szeretetétől és nyájaskodásától fagyosan fordult el, ő hozzá soha sem volt hideg.

A Jay úlete tele volt; a nagy termek a tavaszi idő szelidsége dacára meleg volt. — Trixi elévén foglalta a válogatás, ésszehasonlítás, néha a Bolda néje jegyzékét nézte meg, azon igyekezett, hogy válsárlása becsütlésére váljék az izlésének, és eleinte alig vette észre, hogy Eszter mily kevés figyelmet fordított mindenre, és mily keveset beszélt. Trixi egy csomó finom színezett keztől nézett fel.

— Eszter — mondá — én azt gondolom, hogy mindent megvettem a mire mostan sztkészem van, vagy mindent a mi az én erszényemtől telik, — a mi egészen más dolog.

Ezek nagyon szép színek — nem de? Hány párt szándékozol venni? Egy vagy két tucetet?

— Nem tudom — kéttől ha nekem úgy tetszik és ugyan olyan színek legyenek mint a tiéd — válaszolt Eszter. Trixi, hosszasan leszel még itten? Olyan meleg és rekedt a levegő.

— Nem leszek hosszasan — azt gondolom, hogy már mindent elmagasztaltam — mert a keztől volt az utolsó tárgy melyet kért és a mit előadtak. Én azt gondolom, hogy Bolda nének egyetlen egy megbízását sem felejtettem el és a magaméból is sokkal többet voltottam el, mint a mennyia szándékom volt.

Trixi a cseregés közben felmászott — s egy pillanetnyi halgatás után folytatta:

(Folyt. köv.)

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1894. Április 18.

Érvénytelen.

C. SWERDNATÓL.

Az „Ellenzék” számára fordította:

A M I C A.

XXXIII.

(Folytatás.)

(82)

Elvégre is Floyd né elgondolkozva én nem hiszem, hogy az elkerülhetetlen nyilvánosság, a mi ezzel az ügygel járt, egy jó házasság esélyét megcontotta volna — sőt ellenkezőleg. Természetes, hogy Eszter teljesen fedhetetlen — és a férfiaknak tetszik az olyan leány, a ki valamiről ismeretes; van abban valami piquant, különösen, midőn a leány — mint a jelen esetben, gazdag, előkelő családból való — és szépség. Ha jól igazítjuk a dolgot, Eszter a jövő évadban nagy és fényes sikert arat.

Az ezredes komoran hagyta rá; ő rendszeren megvalósított viseltetett a testvére eszméi iránt, de — és nem minden ok nélkül — elismerte benne azon különös világnak az ismertetését, melyben ől forogtak. Késégtelen, hogy legjobb lesz az ő tanácsát elfogadni; az utóbbi hónapok alatt ő sokat és keserűen szenvedett — szenvedett és hallgatott; mélyen meg volt sebezve a két legérzékenyebb és sebezhetőbb oldalán — a leány iránti szeretetében, az Eszter és saját magában való büszkeségében.

Az a tlat, hogy Eszter megcsalta őt — egy titkot elhallgatott előtte — és a fájdalom okozott; de az a válóper mely az embereknek beszéde, megjegyzéseik és csudálkozásra adott okot — az a gondolat, hogy

leányának a neve közönség s a törvényszék előtt szájról-szájra járt, leirhatatlan gyötrelmet okozott az ő büszke szívének.

Ez olyan vértanúság volt, mi az ezredes haját még szürkébbé tette és szép szigorú arcának a vonásait még mélyebbre vészte. Különös, hogy lelkének és szívének ez a gyötrelme, életének e két uralkodó szenvedélyét csak szította és erősebbé tette, mint volt valaha. A leány iránti szeretete még bensőbb, feltékényebb és önzőbb lett, mint volt az előtt — büszkesége, mely egy gyengébb emberben meg lett volna törve — a csapás erejénél fogva, mely arra mérve volt, még mélyebb gyökeret vert, makacsabb hajthatatlanabb és fékezhetlenebb lett, mint volt valaha.

Gyönyörű áprilisi reggel volt, midőn Floyd né a véleményeit így fejezte ki és tanácsot adott.

Csak a megelőző nap estéjén érkeztek Londonba s egyenesen Párisból jöttek; néhány napig szándékoztak a városban maradni némi elkerülhetetlen bevásárlások miatt, és aztán Landsladronba lemenni. Floyd nének tetszett, hogy a testvére oly készséggel elfogadta az indítványait s a saját bölcsességével és fontosságával nagyon meg volt elégedve; az iróasztala előtt tilt az elkerülhetetlen tárgyak jegyzékét csinálva és azt kívánta, hogy bár ne fájna a feje annyira és azt állítva, hogy a kánálison val átmenetelt mindig megszini, midőn az ajtó gyorsan kinyílt és Trixi lépett be. Kedves volt és vidám, mint mindig s a legcsinosabb és jól állóbb tavaszi öltözetben volt, mit a divatos kálap és párisi keztől tökéletesen tettek. Meglepett arccal állott meg, midőn Floyd né foglalkozva talált.

— Bolda néni, maga nincsen készen?

— Készen? — miért?

— Hogy kijöjjön velünk! Nem szán-

dékozik ma reggel a boltokba jönni? Én azt gondolom, hogy Jayhoz készült?

— De nem ma reggel. Trixi, milyen meggondolatlan vagy! — mondá Floyd né ingerülten. Tudod, hogy a reggelizésnél főfájásról panaszkodtam. Én ma semmire sem vagyok képes; villás reggeli után le kell feküdnöm. Ki akartál menni?

— Eszterrel együtt ki akartunk menni, mert nincsen elegendő tisztességes keztünk De Bolda néni, miután már fel vagyunk készültve, én azt gondolom, hogy maga nélkül is kimehetünk. Csak Jayhoz: és annyi mindentől apróságokra van sztkéségünk és azokat Bolda néni nélkül is megválthatjuk. És ez által kevesebb dolgunk lesz holnap. Miután nénem nem megy ki, azt hiszem, hogy a Viktoriát használhatjuk?

— Valóban gyermek, milyen neveléses vagy! — kiáltá Floyd né még ingerlőbb hangon. A Viktoriát — midőn jól tudod, hogy csak tegnap este érkezünk meg és semmi intézkedéseket tettünk, nem következésképpen egy ló sínese az istállóban, mely azt huzza!

— Arról megfeledkeztem — ismertem be Trixi. Azt gondolom, hogy egy bérkosiban elmehetünk — ugy-e?

— Bérkosiban? — ismétlé Floyd né tündőve. Igaz, hogy én is azt szándékoztam tenni, mert, miután csak néhány napig maradunk itten, mert nem érdemi a farsadagot lovakat bérelni, s a bérlet kocsinak olyan nyomorúságos elhitelt akaró látszata van, a mit én ki nem állhatok. De igazán alig tudom, hogy reátok vonatkozzék mit mondjak. Talán elmehettek ha Pepit magatokkal viszik.

Pepi a Floyd né bizalmas szobaleánya volt és valóságos mintája a komoly tisztességségnek.

Trixi vállainak a felhúzásával beleegye-

veltek rosz néven a magyarok, ha a **többi nemzetiség** is mindent elkövet nyelvének megvédésére. Az inkriminált „Felhívás” tulajdonképpen a tanítók fizetésrendezését tartalmazó törvényjavaslat ellen van írva, de nem a törvényjavaslat elfogadása után, hanem annak tárgyalása folyamán, a mikor azt megkérdezték bármelyik joga van s így abban csak a kormány lévén megtámadva, semmi állam ellenes nincsen benne. A kormány támadása kapcsán van az oláh nyelv védelmébe téve, a mi szintén nem lehet bűn, igazság.

Igen különösnek találja a vádbeszéd szinte vehemens támadását, ezután mint-hogy ő az inkriminált cikkben semmi igazságot nem lát s nem láttak abban a szerkesztő kiadói sem kéri védenései felmentését.

Dr. Pozsonyi ügyész replikájában teljesen bizonyította be a védelem részéről tudatlanság vagy rossz akaratból felhozott vádaskizárásokat.

Beigazolta, hogy a kérdéses törvényjavaslat, már mindkét ház által elvett fogadva, mikor a cikk megjelent. — Az a „Felhívás” nem egyszerű meghevés a tanítókra, hanem a tanítókra való megjelölésére. Az egy olyan gyűlésre meghívás, mely az igazságoknak gyűjtője az igazságot leírni. E gyűlésből hordják szét az igazságot a gyűlésig, az igazságot azt mindentelő, a gyűléstől pedig bűntetni kell, kéri a vádlottakat bűnösnek nyilvánítani.

Ila védő győnye viszonylása után elnök a végtagyalás eredményét röviden összefoglalja. A felolvasást az esküdtek elé terjesztendő kérdőpontokat.

Vádlottak a kérdőpontok tolmácsolását nem kívánták s arra semmi megjegyzésük sem volt.

A jegyző felolvasa ezután a bűntető törvény 6. §-a rendtartás idegővő szakasza, az esküdtszék visszavonult, hogy a vádlottat hozza meg.

Az esküdtek minden kérdésben 7—5 ellen kimondották, hogy a vádlottak valamennyien vétkesek.

A verdikt felolvasása után Ila védő kéri a végtagyalás felfüggesztését. Az ügyet más esküdtszékhez kívánja áttéríteni, mivel semmi tárgyi bizonyíték nincs s az esküdtszék erre nézve tévedésben van.

Elnök a bejelentést tudomásul veszi.

Az ügyész védő kérésére nem reflexálva tette meg vádindítványát.

A törvényszék a következőkben ítél:

Kreusn Mihályt 3 havi államfogházra és 50 ft. pénzbüntetésre vagy be nem hajthatóság esetén újabb 5 napi államfogházra büntette.

Petrovics Györgyöt 6 havi államfogházra és 100 ft. pénzbüntetésre vagy esetleg még 10 napi államfogházra ítélte.

Baltes Andrást, a Tribuna akkori felelős szerkesztőjét 300 ft. pénzbüntetésre ítélte, esetleg 300 napra.

Popa Neksa Jánost, a kiadót 200 ft. esetleg 20 napi fogház büntetésében marasztalta el.

Ila a védőnek a tárgyalás felfüggesztésére vonatkozó kérését nem vette figyelembe a törvényszék.

Ezen kívül a Tribuna kasszájából elhoboznak 500 forint s az ítéletet a Tribuna vezetésnek helyén köteles közzétenni.

Az ügyész az ítéletken megnyugodott.

A védő azonban fenntartotta a jogot, hogy eszményi panaszt 3 nap alatt bejelenthesse.

Krasznayné jubileuma

Holnap fogja megülni Kolozsvár város méltó közönsége Krasznay Mihályné, színi pályájának 50 éves jubileumát.

Únepe lesz ez a kolozsvári színháznak, mert egy oly tagját fogja holnap megülni és kitüntetni, ki pályáján fényes művészi sikereket tud felmutatni, s a ki még ma is az ország legjelesebb művésznői közül is királik a maga szerepében.

Kolozsvár közönségének igaz szeretete fogja holnap körülvenni, a tisztá szívából fogja ünnepelni mindenki.

A jeles művésznő életrajzi adatai a következők:

Őz. Krasznai Mihályné, szül. Körösi Judit 1825. december 10-én született tornai megyei Tornán. Atyja (Körösi Ferenc) miniszter volt, anyja (született Strop Katalin) színésznő.

A jubileus művésznő tehát a kereszt-ségben a Judit nevet kapta. Hanem a „Mimi” név már öccsemő korában ragadt rá és azóta ezt meg is tartotta. Szüleinek ugyanis még az ő születése előtt volt egy Mimi nevű leányuk, a ki 8 éves korában meghalt. Az anya nem tudta fedelni azt a rejtélyeséget és második leányát is (kit keresztanyja nevére Judit-nak kereszteltek) mindig csak Miminé nevezte. Így nyerte mostani népszerűségi nevét „Mimi néni”.

Krasznainé, mint színész-gyermek, tulajdonképpen már tíz hónapos korában került először a színpadra, Lőcsén. Mária Terézia a pozsonyi országgyűlésen” című képében adta a kis József főherceget. A kis debütálásról emlékbem maradt, hogy első fellépésénél nagyon méltányosan viselte magát.

Serdülő leány korában gyakran játszott gyermek-szerepeket. De komolyabb színpadi működésének kezdete 1843-ra esik. Ekkor lépett föl (Eperjesen, atyja társulatánál) az első nagyobb szerepben, a „Falusi egyszerűség” bárányjában. Följegyzésre méltó, hogy

Eperjesen, mely egészen német város volt, ekkor tartott először előadásokat magyar színtársulat.

Körösi Mimi — mindig ezen a néven szerepelt — mint naiva és népszerű énekesnő kitűnő sikereket aratott minden városban, a hol társulatuk megfordult. Ungvárra, Sátorajja-Ujhelyre, Kassára, Debreczenre, Nagyváradi, Arad, Pozsony, Szeged, Temesvárra, Lugosra, Nagybecskerekre, Újvidékre közönségei sok ünnepélyben részesítették a gyorsan fejlődő tehetséges művésznőt. Két ízben vendégszerepelt a bpesti nemzeti színházban is, a hova szerződöttetni akarták. De nem hagyhatta el szüleinek társulatát, melynek vonzererejét képezte s mely nélküle nem tudott volna boldogulni.

A fiatal művésznő 1850. nov. 2-án Aradon egybe kért Philippovics István színművésszel, a kivel együtt 1853-ban a Kolozsvárt működő színtársulathoz szerződött, melynek nyári állomása Marosvásárhely volt.

1857-ben a Philippovics-pár visszatért Aradra, a hol Philippovics társaságátó lett Szabó József mellett. Ez a társulat 1862-ig tartotta fenn magát, de ebben az évben Kassán megbukott, úgy, hogy mindenkiket elárvereztek.

1863-ban Philippovicsné Lattabár Endre társulatához, 1869-ben Budára a Molnár-féle társulathoz szerződött.

1871-ben jött vissza Kolozsvárra, a hol akkor Fehérvári Antal volt az igazgató. Azóta a művésznő folytonosan a kolozsvári nemzeti színház tagja.

Kolozsvárt ment férjhez másodszor. 1877. október 6-án tartotta esküvőjét Krasznai Mihály színművésszel, a ki 1892 május 2-án hosszas szenvedés után meghalt.

Krasznainé, ki annak idején a naiv szerepekben és mint népszerű énekesnő emlékeztet, nagy sikereket aratott, — egész fiatalon, alig harmincz éves korában ment át az anyaszínésznői szakmákörbe. Egész légió a száma azon szerepeknek, melyekben Krasznainé az ő közvetlen, jószág, igazi magyaros művészetével gyönyörködött és gyönyörködött a közönséget. Előző főlemlizetünk a következő darabokat, melyekben Krasznainé-nak kiváló szerepe vannak: A mama, Falusiak, Betyár kerdője, Nők az alkotmányban, Toloncz, Kintornás család, Proletárok, A hol unatkoznak, Rang és mód, Idegesek, Válás után; az újabbak közül: A becsület, Sodoma pusztulása.

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, április 18.

— **Szilágyi Ete** Kolozsvárt elhunyt egyetemi tanár ravatala disztesen van felállítva a főtéren a Szathmáry-házban. Az elhunyt érzékporsóba van téve s gyászszal bevont szobában palma és más keleti díszítvények között fekszik. A ravatalra a koszoruk nagy csoportja van helyezve. A koszoruk között ott van az elhunyt bátyja, az igazságügyminiszter koszorúja, a budapesti testvér egyetem, valamint a budapesti természeti intézet, a kolozsvári egyetem, a tanári kar, rekonok és az ismerősök koszorú. Tegnapi este az elhunyt többi rokonai is megérkeztek és részt fogtak venni a temetésben.

— **Temetés.** Ma délután helyezték örök nyugalomra Szilágyi Etelét a kolozsvári Ferenc József tud. egyetem nyil. r. tanárát, a szemészeti klinika igazgatóját. A temetés az elhunytnak a Szathmáry-házban levő szállásáról nagy részvét mellett történt.

Az elhunyt ravatalára a résztvevők koszorúit külön kocsik szállították.

A temetésen részt vett az elhunyt bátyja Szilágyi Dezső igazságügyminiszter az elhunyt nővére és rokonai.

Testületileg teljes számban jelent meg a kolozsvári, tud. egyetem orvosi kara, képviselve voltak a temetésen az egyetem többi fakultásai s különtötteg megjelentek a helyi hatóságok és hivatalok.

A temetési szertartást Szász Gerő ev. ref. végezte az elhunyt érdemeit méltató szép beszédet tartva a ravatal felett.

A temetésen a megyei tisztikar élén Bély Ákos gr. volt jelen.

A katonai tisztikar Hild Gyula altábornagygyal jelent meg, a nagy közönség igazi részvéte kísérté sírjába az elhunytat.

Nyugodjék békével!

— **Szilágyi Dezső** igazságügyminiszter tegnap az estét egészen vissza-vonulva töltötte. A központi szállodában, a hova szállva volt, vacsorált s az esti órákban korán nyugodni tért. Nagy Gábor, a központi szálloda tulajdonosa, a grófok vendégre való tekintettel a zenét a vendéglő éttermében betiltotta. Szilágyi Dezsőt ma d. e. felkereste br. Wesselényi Miklós szilágymegyei főispánja. Felkereste az igazságügyminisztert ezenkívül több főúr, főispán s közelet több notabilitása. Szilágyi Dezső ma d. u. rézt vett öccse temetésén, innen a közp. szállodában levő lakására hajtatott s még a mai nap folyamán visszatér a fővárosba.

— **Szilágyi Etéről.** Egyetemünk korán elhunyt tanára Szilágyi Ete ismeretes volt különös szakasairól és ridegségéről; azt azonban több tanítványa nagy elismeréssel

beszéli róla, hogy az ambulanciákon mindig a szegényebb betegeknek rendelt előbb. Sok tekeóriát senkivel sem csapott, s e tekintetben bátyját sem különböztette meg.

Halála alkalmából föllevenitjük róla azt a sokak által ismert adomát, midőn Dezsőt, a jelenlegi minisztert, a helyett, hogy szállást adott volna neki, fogadóba kergette.

Történt ugyanis egyszer, hogy Szilágyi Dezső, a ki már akkor nemes ember volt, meg akarta látogatni és sürgőnyzött neki, hogy várja az esti vonatnál, de a ki nem jött, az Dezső volt. Boszankodva ment haza, a mért egy órát elvesztett az éjjeléből s lefeküdt.

Másnap délelőtt újabb táviratot kapott, melyben Szilágyi Dezső kimeit magát, hogy elháríthatatlan akadály miatt nem jöhetett, de estére bizonyosan megérkezik.

— Hát csak tessék, — dörmögte a professzor. — De engem nem látás a vasuton.

Bezárkózt az lefeküdt.

A tíz órai vonattal csakugyan megjött Dezső és odahajtat öccse lakására. Kopogtat az ajtón.

— Ki ez? — szól ki Ete mérgesen.

— Én vagyok.

— Kicsoda?

— Dezső. Ereszsz be. Megjöttem.

— Dejszen, másodszor nem tessz bolondd. Én be nem eresztelek.

Hiába zörgött Szilágyi Dezső. Kénytelen volt a fogadóba menni s ott szobát nyitlatni.

— **A Krasznainé jubileumára** nagyban folynak az előkészületek. A közönség köréből alakult rendező bizottság utolsó ülését tegnap délután tartotta a városban a Hindy Árpád elnöksége alatt. Ott voltak Dobál Antal, Ditrői Mór, Ferenczi Miklós, Fekete Nagy Béla, dr. Groisz Gusztáv, Horovitz Sámuel, Korbuly József, Kiss Sándor, Magyar Mihály, Ozorai Adolf, Szavcsina Géza, Szekula Ákos stb. stb. A bizottság elhatározta, hogy a közönség hatalmas koszorúját a bizottsági tagok jelenlétében nyit színen adják át a budapesti és kolozsvári nemzeti színházak koszorúit. A jubilaris előadás iránt város szerte oly nagy az érdeklődés, hogy az érdemes művésznőnek bizonyosan szűfolt ház fog tapsolni. Az előadást lakoma követi a központi szálloda emeleti éttermében, melyre már eddig is igen sokan jelentkeztek. A Mimi néni pályatársain kívül ki mindnyájan részt fognak venni, a napi lapok szerkesztősegeiben is többen kiválótták jegyűk.

— **Jubileum.** A kolozsvári nemzeti színház holnap este fényes ünnepélynek lesz színtere. Krasznay Mihálynét fogja ünnepelni a közönség. Az első felvonás előtt nyit színpadon dr. Groisz Gusztáv fogja a jubilaris nőt üdvözölni a közönség nevében s át fogja adni azt az 1000 koronát, mely a közönség körében gyűlt a művésznő javára. Ezenkívül itt fogják átnyújtani mindazon emléktárgyakat, melyek a művésznőnek vannak szánva.

— **Bankett.** Krasznai Mihályné tiszteletű a holaapi jubileum alkalmából a színházi előadás után a Központi Szálloda emeleti termében bankettet rendeznek. Részt vehet azon minden tisztelője a művésznőnek. Az étkezés a la carte fog történni.

— **Jutalomjáték.** Hadai Sándor nak színházunk kedvelt énekesének a napokban lesz jutalomjátéka. Hadai „A korcsmárosné leánya” című népszínművet választotta, a melyben egy neki mint Vadnai Vilmaának kitűnő szerepe van. A darab kolozsvári népszínmű pályázaton 50 arannyal lett kitüntetve. Szövegét Sebesi Samu zenéjét pedig Vik ol Simon írta. Az előadásra előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Ráthonyi Ákóst** a kolozsvári nemzeti színház volt kedvence a Bpesti népszínházhoz szerződött.

— **Az erdélyi gazdasági egyesület** igazgató választmánya 894. évi április hó 20-án (pénteken) d. e. 10 órakor ülést tart az egyesületi irodában (belkőép-utca 11. sz.), melyre a t. tagok ezennel meghívotnak. Kolozsvárt, 1894. április hó 17. Sz. Szakács Péter titkár.

— **Közügyülés.** A kereskedők és kereskedő-íjak társulata e hó 22-én vasnap délután 3 órakor tartja az évi rendes közgyűlést.

— **A kolozsvári állami tanítóképző** intézetben a folyó tanévi tanképesítő vizsgálatok következő időben tartatnak: május hó 16-án és a következő napokon az írásbeli vizsgálatok; július hó 18-tól 23-ig a szóbeli és gyakorlati vizsgálatok; június hó 25 és 26-án munkamesternői és június 27- és 28-án magyarnyelvi képesítő vizsgálatok. A tanképesítésért folyamodók tartoznak kérvényküldöz mellékelni: a) keresztlevelet, b) orvosi, cz) iskolai, d) szolgálati bizonyítványt. Az elemi tanképesítésért folyamodók kérvényüket április hó 30-ig, a munkamesternők és magyarnyelvi képesítésért folyamodók pedig május hó 31-ig adják be alulírt igazgatóhoz. Kolozsvár, 1894. április 15. Lázárné Kaszner Janka igazgató.

— **Kossuth Ferencz névjegye.** Három kis iskolás gyermek, két leányka és egy fiú, nagyobb összeg pénzt gyűjtött öccse társa között Kossuth Lajos szobrára. Azután a következő levelet írtak Kossuth Ferencznek:

Sokat szenvedtünk, míg összegyűjtöttük ezt a pénzt, de úgy hisztük, hogy szegény Kossuth Lajos bácsi többet szenvedett mi értünk. Hallgassa meg kedves bácsi, a mi

nagy kérésünket s küldjön nekünk emlékül egy fotografiát szegény Kossuth Lajos bácsiról, hogy azt, míg élünk, emlékből és tiszteletben tartsuk. Kedves bácsi! Ne mondja meg senkinek, hogy írtunk. Tiszteletük kedves bácsikát és ökölköljű áldott kezét: Hay Margitka II. osztályu tanuló, Hay Irénke és Hay Hugó I. osztályu tanuló.

A levélre harmadnap megérkezett Kossuth Ferencz válasza „Hay Margitka, Irénke és Hugó testvéreknek” ezimzve. A válasz egy névjegy volt a következő tartalommal.

KOSSUTH FERENCZ

sajnálja, hogy kért fényképet nem küldhet, de nincs egy sem.

A kiesikék a névjegygyel is megelégedtek s befoglalták abba a rámbába, a melyet az arczképnek szántak.

— **Helffy Ignác Kossuthék** nál, Helffy Ignác — mint írtasultunk — néhány nap múlva Nápolyba utazik. Utazásának az a célja, hogy Kossuth Ferenczet és Kossuth Lajos Tivadart otthonukban meglátogassa.

— **A püspök ablakai.** Schusztér Konstantin váci püspök a Kossuth-gyász idején nemcsak saját palotáján nem tűzette ki a zászlót, hanem megtiltotta egyházmegeje papaságának is, hogy lobogót tűzzene ki. A váciak ezért megharagudtak s az ifjuság beverte a püspök és másoknak az ablakait. Azóta a kedélyek lecsillapultak, a zászlókat bevonták, az ablakokat becsináltatták, csak Schusztér püspök néhány ablaka nincs még megcsinálva. Mikor erre figyelemztették, így szólt:

— Mig én váci püspök leszek, addig a betörtött ablakokat meg nem csináltatom. Ez figyelmeztetés lesz a váciaknak, hogy jóakaró atyjuk intencióit félreértették.

Ugy látszik, a püspök szavának áll.

— **Kossuth Ferencz útja.** Kossuth Ferenczet utközben minden vasuti állomáson nagy ovációval fogadták. Hétfőn délig vele utazott Gusztáv Bertalan, a Kossuth-család titkársa is. Dálben Szent-Péternél elváltak. Kossuth Trieszt felé folytatja útját, Gusztáv Fiuméba ment. A fiumei vasuti állomáson Gusztáv sokan várták s zajos éljenzéssel fogadták.

— **Megakadályozott vérfürdő.** Említettük már, hogy a nemrég mult nemzeti gyász napjai alatt lelketlen oláh igazgatók vérfürdőt szervezték a Pécsán, melynek Monák Flórián községi jegyző vette elejét, a ki még idejekorán vette igénybe a csendőrséget. Pécskáról most a következőket írják ebben az ügyben: A Pécsán gonosz igazgatók azt a teljesen alaptalan hírt terjesztették el, hogy a magyarok meg akarják támadni a községekben lakó oláhokat, mert ezek nem akarják házaikra kitűzni Kossuth Lajosért a fekete lobogót. A községbeli pópák ellenesték a lobogó kitűzését és azt kiáltották, hogy ők sem gyázoznak a magyarok halottját, mert ezek nem engedik, hogy ők Horát és Klostát ünnepeljék. A két pópá és a bíró házról-házra járták a falat s felszóllították a népet, hogy gyverkezzenek fel és a következő éjjel legyen készen a vérengzésre. Mikor a vészharang megkondul a toronyban, támadjanak rá a magyarokra és öldökljenek kímélet nélkül, mert nagy eszmékért, az elnyomott oláhok megvédéseért fogják azt tenni. A harangok mellé két markos embert állítottak oda, hogy adott jelle lármázzák fel a községet. Ezt a tervet maga a községi bíró és a két ó-pécskai oláh pópá: Evutianu és Barle állapították meg s ők az okai, hogy a községekben eddig békében élő magyarság és oláhok közt a béke hosszú időre megbomlott. Mint említettük, egyedül a községi derék jegyzőjének közönlhet, hogy a község egy kiszámíthatlan következtű veszedelemtől menekült meg.

Színház.

Hercege Ferencz bohózata: „A három testőr” került színi először tegnap a kolozsvári színpadon. A darab meséjének vázlata annyira szűk és annyira ismert történeten alapszik, hogy a ki ebből annyi mulatságos részletet terem, mint a mennyi a „A három testőr”-ben van; annak tehetősége iránt kétségben nem lehetünk.

Hercege Ferencz kétségkívül szellemes író és erős megfigyelő tehetség, a ki híven tud jellemezni és az emberi gyöngeget, vagy érelyt a modern társadalom megfelelő alakjaiban keresi találja fel és mutatja be.

Egy gazdag nyárspolgárban keresi az ostoba férjét, — egy hírlapíróban a kisse könnyűvért szinte könyelmű, de szellemes gentlemant, — egy képviselőben a hivatal vadász, de ezenkívül nagyon keveset cselekvő előkelőséget, egy elzüllött lovagban a nagyképűkűdős olrombaságait, egy vaspáripásban a feltűnés keresés lába viszketeget stb. stb.

Természetes, hogy mindabból nem következik, hogy ne lenne az életben igen sok okos nyárspolgár, ostoba újságíró, tevékeny képviselő, gentlemant, ritűtő és szerény bi-czykliata. Hanem a branchek összeválasztása a helyesen megfigyelő íróra vallanak.

A bohózat általában véve elég mulatságos, bár néhol ellapul és igen sok jelenet csak arra van szánva, nehogy a darab a

normalis színházi időn belül érjen véget. De ezzel szemben sok szellemes ötlet, találó megjegyzés és igazság van a darabban. Találón van jellemezve az a viszony, mely a hírlapok és közönség közt áll fenn. Mulatságosan rajzolja a szerző a hetedik nagysálatom befolyását a közönségre, mely tetszése szerint tévesztheti meg az emberek ítéletét, vagy vezetheti helyes irányban.

Egy szóval „A három testőr” azok közzé a darabok közzé tartozik a melyben egy este elég jól lehet mulatni. Az előadás is a jobbakk közé tartozott. V e n d r e i Ferencz pompás alakot teremtett Pollácsék borkereskedőből. Megyery Ratki szerkesztőt adta sikkkel, eleganciával. Pompás alakok voltak Hegedűs, Pusztai, Szentgyörgyi, Gerő Lina asszony egy okosan számító és ovatosan szerelmes kisaszonny játszott az ő művészetének gazdag színeivel. Szerény Gizellának és Góth Sándornak nem jutott hálás szerep. — Aktivitásban ritkán léptek és csak kiegészítői voltak a cselekvény szívevényének.

A közönség szép számban jelent meg az előadáson és jól mulatott a darabon. (t. p.)

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” eredeti távirata.)

Országgyűlés.

Budapest, április 18.

Wekerle Sándor miniszterelnök betér-jesztette a szeszadónak a fogyasztási területen való biztosításáról szóló törvényjavaslatot.

Ezután a mentelmi bizottság jelentését olvasták, mely szerint Drakulicsot párbaj vétsége miatt kiadják.

A polgári házasságról szóló törvényjavaslatot harmadszori felvesásban is elfogadták.

A szavazás után interpellatio következett.

E n d r e y Gyula interpellatiót intézett Hieronymi belügyminiszterhez, a Kossuth gyász alatt történtekért. — Van-e tudomása a belügyminiszter urnak — kérdezte Endrey — hogy a rendőrség brutálitásokról követelt el és miért tiltotta el a színházakról a gyászlobogót?

Interpellált még Lobkovitz herceg önkénykedéséért és a katonaság kirendeléséért

Hieronymi azzal védekezett, hogy ő a csöcselék zavargása miatt kéri a katonaságot. Tagadta, hogy a Gullért hegyen ágyuk lettek volna. A miniszter védelmébe vette a rendőrséget is, de azt kénytelen volt konsztatálni, hogy Keresztész Istvánt egy katona úgy ütötte a puskatársa fejbe, hogy egy hét múlva meghalt.

Az ellenzék szavazást követelt a miniszteri válasza nézve, minek megkörtönte után a többség tudomásul vette a miniszter válaszát.

Érdekes és feltűnő volt, hogy a belügyminiszter a zászlókérdésről egy szót sem szólt. Kérte mint a macska a forró kását.

A polgári házasság ellen.

Budapest, ápr. 18.

A szerb egyetemi hallgatók részt akartak venni Karlócson, a polgári házasság ellen tartandó meetingen, de a szerb miniszterelnök megtagadva a megjelenésüket azon megjegyzéssel, hogy ne avatkozzanak idegen államok belügyeibe.

A szomszédokból.

Bécs, ápr. 18.

A reichsrath mai ülésén zajos jelenségek fordultak elő.

Lueger, az ismert antiszemita képviselő intézett a kormány ellen nagy támadásokat.

Első sorban megtámadta Schönföld hadtestparancsnokot, hogy az miért vett részt a polgármester bankettjén.

A polgármesternél jelen volt egész társaságot szidalmazta és a tőke rabzolgáinak nevezte.

Roppant zaj keletkezett e szavakra Mauer képviselő közbekiált:

— Ön egy gyáva fickó Lueger a zaj és folytonos közbekiáltás nem hozta zavarba, hanem folytatta kifakadásait.

Az egész hadsereget Rothschild katonáinak nevezte el.

Az elnök az ülést nagy izgatottság között zárta be.

Nemzeti színház.

Kolozsvárt, csütörtök, április 19 én, 1894.

Krasznay Mihályné 50 éves jubileumára FARSANGI ISKOLA.

Felolós szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Seg

Hirdetmény.

Alóírtak ezennel közhírré teszik, miként az általuk használt birt, Brassó megye Apáczs község határában, a községtől és vasúti és vasúti állomástól mintegy 3 kilométernyi távolságban fekvő **homok kőbánya**, melyet ideig mindig Bozin Antal vállalkozó ur használt és melynek terméke elismert egész Magyarországon, valamint a vidék lakosai által is kedvelt, kintün építőanyag és mely bányából a magy. állami vasutak egy hosszú vonalán is használtatik a kőépítkezési célokra, folyó évi május hó 6-án délután 4 órakor, Apáczs község házánál nyilvános szóbeli árverésen, az árverés napjától kezdve 1899. évi szeptember hó 14-ig terjedő időtartamra használtatni fog adatni.

Kikiáltási ár 400 forint o. é.

Zárt 10%-os bántópenzzel ellátott és alóírtakhoz Brassóba vagy Apáczsra címzett írásbeli ajánlatok is elfogadhatók, csak hogy az ajánlatban világosan kitéjtetendő, hogy a részletes feltételek ismeretese az azoknak ajánlattevő magát aláveti.

A részletes feltételek Apáczs község irodájában, valamint alóírtaknál minden időben megtekinthetők.

Brassó, 1894. évi április hó 7-én.

Volcu Constantin és társai,
pénzváltók.

382. (1-2)

Hirdetmény.

Alóírt igazgatóság tudatja, hogy a Bibarcfalvi Borhegyi ásvány-forrás bérletének ideje 1894. év december 31-én lejár; ezen forrás ugyanezen időtől 10 egymástán következő évekig, tehát 1894. év december 31-től újlag használtatni fog kiadatni f. év június 3-án d. e. 10 órakor kezdődőleg.

Árverési feltételek az igazgatóságnál bármikor megtekinthetők.

Kikiáltási ár csak 700 frt o. é.

Bérleti szándékozónak ennek 10%-át előre kell letenni; az árverés nyilvános, azonban zárt ajánlatok is elfogadhatók, megfelelő bántópenzzel melléklésével; az ajánlatban határozottan kifejezendő az, hogy az általános feltételeket ismeri; zárt ajánlatok az árverés befejeztével bontatnak fel.

Üzleti embernek előnyös vállalat.

Vasúti állomás Agostonfalva egy órára, utolsó posta Baréth egyenegyed órára esik.

Kelt Bibarcfalván, 1894. március 27-én.

Az igazgatóság.
Sz. 9419—1893. 383. (1-1)
úkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy a Schulhof Ede végrehajtható Tóthmayer István végrehajtást szenvedő elleni 140 frt tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a kolozsvári kir. törvényszék (a Kolozsvár városi kir. járásbíró) területén levő, Kolozsvár városában fekvő és a kolozsvári 957. sz. t. j. k. b. n. 1. sz. 1937. helyrs. alatt a fenti végrehajtást szenvedő tulajdonánál felvett birtokra 1200 forint becsárban, mint ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1894. évi Május hó 2-ik napján délelőtti 10 órakor ezen kir. törvényszék 14. számú saobájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ináatlanok becsárának 10%-át, bántópenzzel gyanánt, készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyi minsteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bántópenznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átseglyáltatni.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1893. évi november hó 10-én.

RIMBOLD ARTHUR,
kir. törvényszéki bíró.

**Eladó majdnem új
salon garnitura és más butor
jutányos áron.**

Értekezhetni: **Kolozsvárt, külkö-
zép-utca 19. sz. alatt.**

361. (2-8)

!! Hatóságilag engedélyezett Végeladás !!

Társas cégünk feloszlása czéljából
— DUSAN FELSZERELT —

**Vászon-, Fehérnemű-, Asztalnemű-,
és**

Szőnyeg-raktárunkat

hatósági engedélyezés mellett, gyorsfelbonnyolítás végett
minden elfogadható és potom áron

véglegesen kiárusítjuk.

Midőn még a n. é. közönségnek az irányunkban eddig tanúsított szíves pártfogásért köszönetet mondunk, — kérjük ezen **rendkívüli alkalmat** felhasználni — addig, míg raktárunk kellően szortirozva van.

Kiváló tisztelettel:

GÁMENTZY M. és FÖGEL.

340. (6-1)

Kedvező alkalom

Menyasszonyi kelengyék bevásárlására!

KOLOZSVÁRI LESZÁMITOLÓ BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Befizetett részvénytőke: 200,000 KORONA.
Folyó évi tartalék alap: 60,000 KORONA.

Elfogad **pénzbetéteket** rövid és hosszabb időre a legelőnyösebb kamatláb mellett. **Kamatozás naptól.** A tőke kamat adót az intézet fizeti.

Leszámitol 3-4 hónapos váltókat, a legkedvezőbb feltételekkel.

Lombard kölcsönöket ad különböző értékpapírokra, valamint azok eladását és vételét közvetíti.

A fennírt üzletágakra nézve bővebb felvilágosítással szolgál:

AZ IGAZGATÓSÁG,
88. (24-50) Kolozsvárt, Jókai-utca (belső u.) 3. sz. a. emelet.

Hivatalos órák: naponként délelőtti 9 órától fél 1 óráig.

WALSER FERENCZ-féle első magyar gép- és tűzoltószert- gyár, ha- rang- és érczöntőde részvénytársaság BUDAPESTEN.

Vizmű építő osztálya:

tervel és létesít városi és községi vízvezetőket és csatornákat, vállalkozik birtokok, konyha és díszkertek, marhahatárak, gőzmalmok, cukorgyárak, szeszüzemek stb. számára szolgáló vizművek létesítésére,

gőz- és kádfürdők műszaki berendezésére,

valamint

**lakházakban vízvezeték, fürdők, closették
stb. előállítására**

teljes jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

a kolozsvári főkötelep műszaki osztálya,
Kolozsvárt, Belmonostor-utca 8. szám.
321. 8-80)

KÁRPITOK bel- és külföldi ajánlja dús választékban LÉDERER ERNŐ Budapest, IV., Bécsi-utca 2. sz. Kolozsvár, Beltorda-utca 11. szám.

Lakások és nyilvános helységek eredeti vásárlatok szerint izléstelen berendezetnek és minden azokkal egybekötött díszítési munkák jótállás mellett előállítatnak. 371. (2-21)

**Állandó alkalmazást nyer
a „Triesti általános biztosító
társaság“
deési főügynökségénél,
(hova az ajánlatok címezendők),
egy a biztosítási üzletágában
teljesen jártas
fiatal ember.**

362. (2-3)

A Mező-Örményesi GYÓGYSZERTÁR július hó 11-étől bérbe adandó.

Szíves megköszönések:

„a gyógyszertár gondnokának“

kéretnek

Mező-Örményesre (Kolozsmegye.)

311. (3-8)

Uj czipész-üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására juttatni, hogy a **Jókai-utca (volt Szén-utca) Keresztész-ház** alatt a mai kor igényeinek megfelelő

UJ CZIPÉSZ-ÜZLETET nyitottam.

E lépésem megtételére annál inkább is biztosítva voltam, mivel tekintettel arra, hogy a helyi piacon már egy évtizedet meghaladó idő óta **HEGEDUS FERENCZ** jó hírnévnek örvendő czipész-üzletében, mint szabász volt szerencsém működni, a mely idő alatt egy szakmám előhaladásában, valamint a nagyérdemű közönség legkényesebb kíváncsáit szerencsés voltam kikapasztalni.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérem és azt kiérdemelni főtevékenységem les, csinos és tartós munkám, szolid ár és pontos kiszolgáltatással.

Maradtam a nagyérdemű közönség kész szolgája

365. (5-6)

LENGYEL KÁROLY.

„POLGÁRI NAGY SÖRCSARNOK“

ezimen a művelt polgári osztály részére

**háziisan berendezett üzletet nyitottam
Belmonostor-utca 12. számú házban.**

ITALOK:	ÉTELEK:
1 liter mezőszőlői I. osztályú bor 60 kr.	Egy tejes kávé 10 „
1 „ Kőmáli II. „ 44 „	Egy villásreggeli 10 „
1 pohár Kőbányai sör részvényes 8 „	Egy ebéd, 2 tal étel 30 „
1 „ Marosvásárhelyi sör 7 „	Egy fekete kávé 10 „

Hideg ételek minden időben kaphatók.

Hamisítatlan italok, háziisan készült ételek kiszolgálása által a művelt polgári osztály részére egy olyan helyiséget óhajtok nyújtani, a hol otthon érezze magát és olesón jussón hozzá.

358. (2-2)

Tisztelettel **GY. SIPOS KÁROLY.**

Megnyitás Holnap (Vasárnap) folyó hó 15-én.

Kitüntette a párisi kocsigyártó szakiskolában.

GERGELY KÁLMÁN
kocsikészítő,
Kolozsvárt kultorda-utca 27. sz.
Ajánl szakértelemmel és szilárd anyagból készített

uj kocsikat

jótállás mellett,

melyekből mindig nagy készletet tart.

Ugyanott 50 mm. hordképességtű ruganyos
stráf-kocsi eladó. 374. (2-3)

Hazánk legkedveltebb savanyuvize

MOHAI

ÁGNES

FORRÁS

Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Gazdag szénavtartalmu. — A bornak színt nem változtatja. — Természetes ízét kellemessé teszi.

a miért is a vendéglős uraknak keverékül „Spritzer“ előnyös szolgálatot tesz.

Ujabbban a homokos talajban termelt savanykás borokhoz kiváló előnyös bizonyult az Ágnes-forrás savanyuvize.

Ujabb orvosi bizonylatok az Ágnes-forrásról Mohai

A mohai Ágnes-forrás vizét hosszú évek során át rendelem s jó szolgálatot tesz a gyomorhurut, a vékony belek hurutos állapota, hólyaghurut és torokhurut eseteiben.

Budapest, 1892. március hava. **Dr. Kéti Károly.**
ny. r. egyet. tanár.

Kötelességemnek tartom értesíteni, hogy a lefolyt **kolera-járvány** alatt mohai Ágnes-forrását kitűnő sikerrel rendeltém. A gyomor és bél működését rendkívül hatékonyan támogatja, a nélkül, hogy mint a többi savanyuvizek nagy része kórgást és hasmenést okoz. Örömmel konstataháltam, hogy nemcsak a hazai, hanem a külföldi ásványvizek között is legelső helyen áll.

Budapest, 1892. november 17.

Dr. Glaser Marcel.

A mohai Ágnes-forrás vizét, mint a természet által adott egyik megbecsült helyi kincsét, a legnagyobb mérvben szoktam orvosi gyakorlatomban betegeimnek ajánlani; a kórjavulás melyeknél ezen vizet adom, heveny és idült gyomorhurut, az eredmény minden esetben kielégítő. Adja Isten, hogy a külföldi hasznosítókra alkalmazott vizeket teljesen teljesen hasznosítsa hazánk ásványvíz-forgalmából.

N.-Szalonta, 1892. október 20.

Dr. Deme Béla.
járás és Bihar. t. b. főorvos.

A **kolera-megbetegedés** ellen präservatív gyógyszernek bizonyult.

Friss töltésben az ország minden gyógyszertárában
fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos
főraktár

Édeskuty L.

BUDAPEST, Erzsébet-tér 8. sz.

cs. és kir. é.
szab. kir. ut.
ásványvíz-
szállítóint.

257. (3-13)

Nyomatott Magyar Mihály könyvnyomdájában Kolozsvárt, belközép-utca 33. szám.